

der hemluyden daer inne te doen, ofte laeten geschien eenige verandering, ofte belet, maer ter contrarie alle vorderingen ende onderstandt des verzocht, ofte vart node zynde, want onse meeninge zulex es.

Gegeven tot Delft, onder onsen Zegel aen desen gehangen, den zefsten January, in 't Jaer ons Heeren duyfent vyfthondert vier ende tzeventich; Stilo Curie Hollandie. Van onsen Rycken, te weten van Spaengien, Sicilien &c. 't XX^e. ende van Napels 't XXII^e.

Op te pleycke stont geschreven:

By den Coninck, ter relatie van den Stathouder ende Capiteyn generael.

Onder stont geteyckent,

A. Geniets.

*Privilegieboek der Stad Leyden N. 50. pag. 201. tot 203.
En Privilegieboek C. pag. 378. & seq. Groot plakkaat-
boek III. Deel pag. 538. & 539.*

Statuten voor de Universiteit te Leyden, door Willem, Prins van Oranje, als Stadhouder van Holland, Zeeland, en Westvriesland, aan de zelve gegeven.

Den 2. Juny 1575.

Wilhelm, by der gratien Gods Prince van Oraignien, Grave van Nassau, van Catzenellebogen, van Vianden, van Dietz, van Bueren, van Leerdam &c. Heere ende Baron van Breeda, van Dieft, van Grimbergen, van Arlay, van Nozeroy &c. Borchgrave van Antwerpen, ende van Befancon, Stadhouder, ende Capiteyn Generael over Hollandt, Zeelandt, Westvrieslandt, ende Uytrecht; Allen ende eenen yegelycken die desen jegenwoordige eenichsins aengaen, zien, oft hooren lesen sullen, saluyt. Alsoo onlanck van wegen den Coninck van Spaignen, onsen genadichsten Heere, geordonneert is, als dat binnen der Stede van Leyden een openbaere schoole, Universiteyt, ofte Academie geërigeert, ende geïnstituert soude worden, alwaer de jeucht, zoo van Hollandt; Zeelandt, als van de omliggende Landen, in alle vrye consten ende scientien geleert, geoeffent, ende opgevoedt souden mogen werden, naer breeder vermelden der brieven, institutie, ende Octroye den Magistraet der selver Stede tot dien eynde verleent; ende dat dien volgende de institutie ofte inauguratie der selver Universiteyt; opten VIII^{en}. February lefleden, gedaen, ende geccelebreert is, ende dat volgende de voorschreven brieven van Octroy, ofte institutie ons incumbereert alfulcken ordonnancien, ende statuyten te maecten, als wy tot vorderinghe, ende regeeringhe der zelve Universiteyt bevinden souden te dienen, ende noodich te zyn, nae den welcken den Rechtoor, Professseurs, Studenten, ende andere Lidmaten der selver Universiteyt hen souden hebben te reguleren. Soo is 't, dat wy gesien ende gevisiteert hebbende, zeeckere Ordonnantie ende Statuten by den Professoren, soo die op te erectie ofte inauguratie van dezelve Universiteyt geweest zynde, als andere, die daer naer gecomen syn t'samentlyck metten Magistraet der selver Stede geconcipieert, tot vorderinghe der selver Universiteyt dienende, ende op alles gehadt 't advys van den Gedeputeerden van den Staten van Hollandt, ende Zeelandt, geordonneert, ende gestatueert hebben, ordonnancien ende statueren de poincten ende articulen hier nae volgende.

Dat 't lichaem der voorschreven Universiteyt staen; ende gerepresenteert sal worden by den Rechtoor, Doctoren, ende Professoren in den zelve daer toe gestipendieert ende dienende, mitsgaders de Doctours, ende Magistri, die in der selver Universiteyt gegradeert zullen zyn, ende aldaer haere residentie zullen houden, d'welcken zullen zyn van den Raedt, ofte Senaet der selver Universiteyt, ende gelyckelyck 't lichaem der selver representeren, ende t'allen tyden gehouden

zyn

zyn te vergaderen, als zy van wegen den Rectoor geroepen ende geïnfinueert sullen worden.

Die electie, ofte creatie van den eersten Rectoor ende Assesseurs hebben wy behouden aen ons ordonnantie, sulcx's voor dit jegenwoordige loopende jaer tot Rectoor Meester Petrum Thyaram, ende tot Assesseurs, Meester Johan Fengeret; Doctoor in de Godtheyt, Cornelys de Groot, Rechtgeleerde, Geraert Bonte; Medecyn, Basilius Zyletepeum, Latynsche Professeur.

Dat opten eersten February by de meeste stemmen van den Raedt, ofte Senaet der voorschreven Univerfiteyt, drye van Duytsche spraicken sullen worden gedenomineert, uytten welcken wy; ende in onser absentie, die van den Raide van Hollant, by advys van Burgermeesteren der Stede van Leyden, een gecreëert sal worden tot Rectoor, die zyne dienste ende officie innegaen, ende beginnen zal den VIII^{en}. February, daer aen volgende, wel verstaende, dat in de voorsz. denominatie mede wezen zal die gheenē, die jegenwoordelyck in den selven staet zal zyn, sulcx dat oock d'zelve sal mogen worden gecontinueert, in dien 't goedt bevonden wordt. Ende zal den voorz. Rectoor in syne absentie, ofte zieckte eenen Vicarius moghen kiezen by consent van zyne Assesseurs.

Dat den Rectoir zal hebben vier Assesseurs, te weten: uyt elcken faculteyt eenen, als eenen Theologum; eenen Jurisperitum, een Medicum, ende een Philosophum, ofte Liberalium artium Professore, van den welcken alle jaeren voorsz. den achtsten February twee vernyeuwt, ende by de meeste stemmen van de Doctoren, ende Professoren der zelve Univerfiteyt, ende anderen die 't lichaem van dien representeren, als vooren, gecoren sullen worden, d'welck gesamentlyck metten Rectoor op alle vervallende zaeicken sullen disponeren, ende over gewichtighe ende zwaere zaicken roupen de Curateurs van der Univerfiteyt.

Dat de Rectoir de zaicken in deliberatie van de Assesseurs zal leggen; de opinien colligeren, ende nae 't meerdeel resolveren.

Dat by 't overlyden, ofte onbequaemheyt van den Rectoir, Assesseur, ofte Assesseurs een; ofte meer andere zullen worden gedenomineert, ende ghecreëert als boven: ende zal aengaende de onbequaemheyt, toe sicht genomen worden by den voornoemden Curateurs.

Datter voor 't eerste wesen zullen twee Professeurs in Theologia, twee in Jurisprudentia, een in Medicina, een in Logica, een in Phisica, een in Mathematica, een Professeur Latine Lingue; een Grece, een Hebraice, de welcke, nae dat het getal der Studenten in elcken faculteyt vermeederen zal, oock vermeedert sullen moghen worden metter tyt.

Wat Autheur, bouck, ofte materie elck Professeur lesen ofte tracteren sal, sal by den tegenwoordigen Rectoir, Assesseurs, ende Curateurs ghesolveert worden, waer nae een yegelyck van hemlyuden hem zal hebben te reguleren.

Dat elcks van den Professeuren voorsz. zal worden van behoorycke salarys zulcx's de Curateurs; ofte toesienders van de Univerfiteyt gesamentlyck mette Burgermeesteren der voorsz. Stede met hemlyuden sullen conuen accorderen uyte goeden daer toe by den Staeten gedestineert, ende geaccordeert, ofte als noch t'accorderen, al volgende den staet ende authorisatie den zelve Burgermeesteren ende Curateurs daer aff gegeven.

Dat de Professeuren elcke drie maenden een vierde paert van haeren salarys ontfanghen zullen vuyt handen van een zoeckere Rentmeester insonderheyt daertoe gestelt, ofte te stellen.

Dat de Recthoor zal hebben eenen Bodel, ende de Professeurs in 't gemeen eenen, die tot redelyckheyt gestipendieert sullen worden als vooren.

Dat by den Rectoir, Assesseurs, ende Curateurs, den Secretarys van der Univerfiteyt zal werden gecoren die register houden zal van alle de resolutien van den Rectoir, Assesseurs, ende oock van naemen ende toenamen van de Studenten, die gheimmatriculeert sullen werden, annoterende den dach van haerhiedt compste, ende Stede, ofte Vlecke van daer zy zyn.

Dat de selve Secretarys oock 't Rentmeesterschap zal bedienen; ende sulcx alle des Univerfiteyts penningen, incomsten, ende gerechtigheden ontfangen, ende de zelve expediëren ter ordnantie van den Rectoir, ende Assesseurs, ende alle jaer reeckeninghe doen den Rectoir ende Raedt voorsz.

Dat alle Studenten commende tot de Univerfiteyt, gehouden zullen zyn tefstont hen te vinden by den Rectoir, ende hen te laeten immatriculeren; ende daer voor

ren te betaelen, tot behouffe van de Univerfiteyt XV. fluyvers, zulcx oock gehouden zyn te doen, alle die hen tegenwoordelyck, ende van nu voort aen voor Lidtmaeten van de Univerfiteyt willen houden.

Dat oock alle jaeren, als een nieuw Rectoir gecoren zal zyn, alle Studenten, ende Lidtmaeten van der Univerfiteyt haeren naem binnen veerthien daegen fullen laeten aenteekenen, daer voor betaelende een fluver ten behouffve van Rectoor ende Secretarys.

Die Recthoir zal zweeren aen handen van de voorsz. Curateurs, ten bywefen van de Burgermeesteren der Stede van Leyden, desen ende alle andere Statuten, ende Ordonnantien van de Univerfiteyt naer heure forme, ende inhouden te onderhouden, ende te doen onderhouden sonder daer tegens te doen, ofte laeten gefchien in eenigerwys, ende dat hy naer alle zyne vermogen fal beletten, alle 't gundt hy bevinden zal tot verachteringhe der zaicken van de Univerfiteyt te wesen; maer contrarie met alle vlyt, naerticheyt ende forghe vervorderen 't gundt eenichfins tot voordeel, eere, ende gemeene welvaert van de zelve Univerfiteyt, mitsgaders van de Lidtmaten, ende Studenten van dyen, mit onderhoudt ende vermeerderinghe van den dienst, ende glorie Godts, van alle goede discipliene dienlyck zal mogen syn, sonder in desen te gebruycken eenighe affectie, gunfte, ofte ongunfte, nochte infichte te hebben op eygen bate, ofte schade, ende voorts al te doen, dat een goet Rectoir des Univerfiteyts schuldich is, ende behoort te doen.

Die Afsseurs fullen sweeren, dat zy den Rectoor van de Univerfiteyt in officio wefende, fullen hebben in eere, ende aensien, ende voor soo veel henlyuden aengaen mach d'Ordonnantien, ende Statuten derselver Univerfiteyt wel ende ter goeder trouwen onderhouden, naircommen, ende helpen voorftaen, den voorge-noemden Rectoor affifterende in alle voorvallende faecken, des by hem vermaent ofte geroepen zynde, met ghoeden raedt, ende advys, zulcx zyluyden in oprechter consciencie naer Gods woordt, midtsgaders allen rechten, ende equiteyt, ende tot vorderinghe zoo wel van de zaicken der Univerfiteyt, als tusschen eenighe partyen oock tot oorbaer van de Lidtmaten, ende Studenten der selver Univerfiteyt bevinden fullen te behooren.

Die Studenten zullen zweeren den Rectoir metten Raidt, ende Senaet der Univerfiteyt met al der reverentie ende eerbiedinghe te erkennen, den selven in 't effectueren ende volbrengen der statuten van de zelve Univerfiteyt, midtsgaders in alle heure wettelycke geboden [en] verboden te gehoorfaemen, ende zoo zyluyden bevinden zullen, ofte tot tot heure kennisse commen zal yet den zelve 't lichaam ende gerechticheyt van de Univerfiteyt prejudiciabel ofte jegens zynde, dat zyluyden 't zelve den Curateurs van de selve Univerfiteyt, ofte den Rectoor in der tyt, fullen te kennen geven, sonder de Univerfiteyt, ofte Officiers van dyen in eenigen heuren rechten te defrauderen, ofte yet te onthouden, nochte oock eenighe leeringhe aen te hangen, ofte te volgen, dan die in de zelve Univerfiteyt geprofesseert zal worden, zoo langhe zy in de zelve Univerfiteyt hem onthouden zullen.

Dat in dese Univerfiteyt nyet en fullen werden gecreert dan Magistri in artibus, ende Doctores in de ander faculteyten, ende dat de creatie by den Rectoor ter presentie van den Professeurs ende Raidt geschieden zal, nae voorgaende legitime examinatie, ende presentatie gedaen by den Professeurs van die faculteyt, daer inne hy gecreert zal werden; welverftaende dat in de voorsz. examinatie, ende creatie by den voornoemden Rectoir, ende Professeurs oock regard genomen zal worden op de deuchde, 't leven, ende bequaeme ouderdom van de perfoonen, omme toegelaten te worden den genen die van eenich quaet, ende onmanierlyck leven, ofte zeer jonck van jaeren mogen zyn.

Dat een die Doctoir in Theologia, Jurisprudencia, aut Medecina gecreert zal worden, tot behouff van de Rectoir, Afsseurs, ende ander van 't lichaam van de Univerfiteyt, fal betaelen de somme van twintich gulden, ende tot behouff van de Univerfiteyt de somme van vyfthien gulden; ende die Magister in artibus zal gecreert werden, fal betaelen tot behoef als boven, de somme van twaelf gulden; ende tot behouff van de Univerfiteyt de somme van acht gulden, ende zal al 't selfde recht onder den Rectoir, ende anderen boven verhaelt by der examinatie, ende creatie present geweest zynde, onder hemlyuden gelyckelyck gedeelt worden, behoudelyck dat den Rectoir dubbelde portie zal genieten, ende daer voor hy den gecreerden Doctoir, ofte Magister, brieff ende zegel van zyn creatie leveren zal; voor de expedie van de welcke, boven 't gundt voorsz. is, betaelt

betaelt zal worden by den gecreëerden Doctoir twee guldens, by den Magister artium XXIII. stuyvers, die drie deelen van de zelve expedie tot behouff van den Secretarijs, ende 't vierde part voor de Bodel, ofte Bodellen.

De tegenwoordighe Rectoor met die andere van de Univerfiteyt, fullen concipieren de forme van de examinatie, die men observeren fal voor 't creëeren van een Doctoor, ofte Magifter, die ceremonien diemen in 't creëeren gebruycken zal, de forme van 't zegel van de Univerfiteyt, 't welck den Rectoor in zyn bewaernisse zal hebben, met wat habytten, ende ornamenten, zoo den Rectoir ende Raden, als die ghene die gecreëert zal werden ten zelven tyde gecleet ende verciert zullen moeten zyn, omme voor der daer inne gestatueert, ende by ons daer op confirmatie verleent te werden naer behooren.

Dat elck van de tegenwoordighe Professooren aengenomen zynde, met alfulcke ornamenten fullen voor 't eerste als nu gratificieert werden.

Dat by de Staten van Hollandt twee oft dry gequalificeerde ende bequaeme perfoonen zullen geordonneert werden tot Patroonen, Curateurs, ofte rēfendens van der Univerfiteyt, die gehouden zullen zyn te beforghen ende bēcēfigen alle 't gundt hemlyuden gefaemtyck metten Rectoir, ende zyne Assesseurs, noodich ende oorbaerlyck duncken zal, omme de Univerfiteyt te vorderen, ende doen floreren, de welke daeromme tot allen tyden vryen inganck hebben zullen in de vergaderinghe van den Rectoor, ende Assesseurs, ofte die van de Univerfiteyt voornoemt, ende mede opinieren mogen in allen voorendende faecken, der welcker officie altyt dūeren zal, ende zal by 't overlyden van yemāden, een ander in de plaetse by den Staten gestelt werden, ende zullen de voornoemde Curateurs, omme heure last ende dienst te volcommen heure convocatie en faemen comit mogen houden ende maecten daer, ende alzoō hem dat goetduncken zal.

Dat de Rectoor, ende alle Professoors, mitsgaders d'Officiers van de voorsz. Univerfiteyt, ende voorts alle de Doctoren, ende Magistri aldaer gecreëert, hem in de zelve Univerfiteyt, ende in studiis onthoudende ende continuerende, sonder eenigherhande neeringhe ofte hanteringe te doen, fullen voor heur huys ende huysgesinne vry ende ontleidicht zyn van eenighe foldaten, ofte gevolghe van den hove, ofte van eenige personaige te logeeren ofte te ontfanghen. Item van alle dagelycx gefetten, dach ende nachtwachten, oock van contributien tot alle gemeene der Stede wercken, ofte fortificatien, welke exemptie oock ghenyeten zullen alle vreemde Studenten voor heure perfoonen, ten waere omme den noot, ofte redene by den Rectoor met die van de Univerfiteyt voornoemt anders bewillicht, ende geordonneert werde.

Dat alle Studenten, Officiers, Bodellen, Secretarijs, ende diergelycke van de Univerfiteyt, zoo wel in Civile als Criminale faecken 't zy of zy ageren, ofte geconvenieert mogen worden, te rechte zullen staen, voor den Rectoor ende zyne Assesseurs metten Burgermeesteren, ende twee Schepenen Meesters der selver Stede, 't sy oft de selve met Studenten, oft met Burgeren te doen mochten hebben: behoudelyck dat partyen aler zy in 't recht fullen comen, voor den Rectoor, ende Assesseurs ontboden zullen worden, die hemlyuden accorderen zullen, zoo verre het doenlycken is, ende zullen den voornoemden Rector, Professores, Doctores, ende Magistri, in der eerste instantie geconvenieert worden voor den hove van Hollandt, ende zyluyden agerende, gehouden zyn heure partye te roupen voor zyne competente Rechtere. Des en zal van de sententie by den voorsz. Rectoor, Assesseurs, Burgermeesteren, ende Schepenen voorsz. gegeven, geen appellatie toegelaten worden; ende dit al by provisie, ende tot anders zal mogen wesen geordonneert.

Ende en zal den Officier van der Stadt niemant, Student, ofte Lidtmaect van der Univerfiteyt zynde, in apprehensie mogen nemen dan nae voorgaende resolutie van den Rector, ende Burgermeesteren, alleen uytgefeyt den ghenen die hy in zwaere, ende enorme delicten opt feyt bevinden fal.

Dat de Rector, zyne Assesseurs, ende Curateurs voornoemt mit advyse van de ander Lidtmaecten der voorsz. Univerfiteyt, is 't noot, fullen vermogen te maecten alle alfulcke vorder Ordonnantie ende Statuten als tot vordernisse ende voortganck der zelve Univerfiteyt eenichsins dienen zullen, mitz dat zy approbatie der selver aen ons, midtsgaders aen den Staeten verzoucken zullen; behoudelyck oock, dat zy geen statuyten, eenichsins streckende tot achterdeel van de Burgeren, ofte inwoonders der voorsz. Stede, ofte de zelve eenichsins aengaende maecten en zullen, dan by advys ende voorgaende communicatie metten Burgermeesteren, ende

Re

Regeerders der voorz. Stede van Leyden. Des zoo en zullen oock die van de Magistraet geen Statuten, ofte Ordonnantie maecten tot achterdeel, of eenichsins aengaende die van der Univerfiteyt, dan by gelycke advys ende communicatie van den Rectoor, Assesseurs, ende Curateurs voorz.

Den tyt van te lesen ende doceren. Item van de ferien, ende Vacantien, die by den Professoren sullen worden geobserveert, ende onderhouden, zullen by den Rectoor, Assesseurs, ende Curateurs geraemt, ende gestelt werden met advys van de voornoemde Burgermeesteren.

Alle Studenten, zoo wel vreemde als binnenlandtsche, sullen in 't commen ende wederkeeren tot der selver Univerfiteyt, vry zyn van allen tollén aengaende heure boucken, kleederen, ende andere meubelen, ende voorts gebruycken alle privilegien ende vryheden nae beschreven rechten hen competerende, voor zoo veel die by desen jegenwoordigen statuten ende ordonnantien specialycken niet en zyn gederogeert.

Alle welcke voorz. ordonnantien, ende statuten wy willen, binnen de voorz. Univerfiteyt by den Rectoor, Assesseurs, Professours, Curateurs, Studenten, ende andere Lidtmaten der selver Univerfiteyt voor 't eerste, ende voor desen tyt achtervolcht ende onderhouden te worden: ordonnerende eenen yegelyck van hemluyden in zyn regard, midtsgaders den Magistraet der Stede van Leyden, ende allen anderen die den voorz. statuten eenichsins mogen aengaen, hem hier nae te reguleeren, behouden aen ons de vermeerderinge, verminderinge, ofte veranderinge, ende interpretatie der zelve. t' Oorconden dese met onse handt en zegel bevesticht den tweeden Juny, anno XV^c. tseventich ende vyffte.

Onder de pleycke font:

Guillaume de Nassau.

Op te pleycke font:

By myn Hoere de Prince

J. De

Ende was besegelt mit een root wasse zegel, gesloten in een blecken doose hangende aen eenen dobbelen franzyaen staerte

Opten rugge font:

Naer dat dese opene brieven ten burelé van der Camere van der reeckeninghe in Hollandt zyn gevisiteert ende deurlesen, soo zy de zelve aldaer, ter ordonnantie van den luyden der zelve reeckeninghe geinterincert, geregistreert in 't witte register met die roode roose, beginnende metten jaere XV^c. LXXXVI. fol. XL. verso. Actum ten buerele voorz, den IIII^{en}. Martii, anno XV^c. acht ende tachtich.

My jegenwoordich,

Ende was onderteykent

J. van der Goes.

Privilegieboek der Stad Leyden C. pag. 387. tot 392. Privilegieboek der Stad Leyden N^o. 50. pag. 206. versf. tot 213. En Grootplakkaatboek III. deel pag. 539. tot 542.

Volg